

Malin Bergstrand Edfeldt
HR-avdelningen

Regionens revisorer

Svar på granskning av arbetsmiljöarbetet

Regionens revisorer presenterade i oktober 2023 sin granskning av arbetsmiljöarbetet (REV/5/2023). Granskningen syftade till att svara på om uppföljning och kontroll av arbetsmiljöarbetet är tillfredsställande. Konklusionen blev att Regionstyrelsen har en delvis tillfredsställande styrning, uppföljning och kontroll av arbetsmiljöarbetet.

Sammanfattningsvis konstaterar revisionen att styrningen är tillfredsställande utifrån krav ställda i lag och föreskrifter, att ansvarsfördelningen för arbetsmiljöarbetet i stort sett är tillfredsställande men att det finns delar som behöver ses över och att det delvis saknas förutsättningar för chefer att driva ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Det noteras att chefers befogenheter ökat vad gäller anställning och lönesättning, men att det saknas befogenheter att verkställa arbetsmiljöåtgärder utifrån lokalförändringsbehov och att IT-system för planering och uppföljning saknas, liksom tid för chefernas arbetsmiljöarbete.

Uppföljningen anses vara delvis tillfredsställande, men revisionen anser att den skulle kunna vara mer omfattande, något som de dock konstaterar försvåras av utdataproblem. Riskanalyser för arbetsmiljöarbetet bedöms vara tillfredsställande vid större verksamhetsförändringar men att de vid vardagshändelser är ett förbättringsområde. Slutligen bedöms att åtgärder vidtagits utifrån tidigare identifierade risker (så som införande av skyddsronde för chefer), att inhyrd bemanning medfört som arbetsgivaren ser det en bättre arbetsmiljö för fast anställda men saknar finansiering och därmed är ekonomiskt ohållbar och att återredovisningen till styrelsen delvis är tillfredsställande då det finns brister i uppföljningssystemen.

Regionstyrelsen anser att revisionens granskning utgör ett bra komplement till andra uppföljningar och tillsyner som skett under 2023. Dessa tillsammans ger en bra grund för vidare utvecklingsarbete inom arbetsmiljöarbetet. Det har, mot bakgrund av Arbetsmiljöverkets tillsyn av det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) och den organisatoriska och sociala arbetsmiljön (OSA) under året också pågått större utvecklingsarbeten som styrelsen och HR-avdelningen ansvarat för. Dessa utvecklingsarbeten inbegriper de områden som revisionen lyfter fram och ger nu bättre möjligheter att följa upp det systematiska arbetsmiljöarbetet genom den dokumentation och transparens som finns i vårt stödverktyg för arbetsmiljöarbetet (Stratsys SAM). Denna uppföljning sker i enlighet med arbetsmiljölagens krav; årlig uppföljning, skyddsronder, riskbedömningar och undersökningar.

I och med de utvecklingsarbeten som pågått finns nu större möjligheter att bredda styrningen och uppföljningen till att spegla fler perspektiv i enlighet med revisionens rekommendation, framför allt genom den årliga uppföljningen som lagts till och genomförs i hela verksamheten från och med 2023.

Enligt arbetsmiljölagen och dess föreskrifter (SAM, OSA) ska mål finnas för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Regionstyrelsen har satta mål för Region Jämtland Härjedalen formulerade i den personalpolitiska policyn och i regionplanen. Dessa följs upp via de mätetal som finns idag. Med anledning av detta ser vi inte i dagsläget att fler mätetal bör läggas till, utan den årliga uppföljningen i det systematiska arbetsmiljöarbetet finns nu tillagd för att bredda uppföljningen. I svaret från hälso- och sjukvårdsnämnden beskrivs också att det pågår ett viktigt utvecklingsarbete gällande utdata över nämndsgränserna, något som är nödvändigt för att nå framgång i en utvecklad och förbättrad uppföljning. I jämförelse med det tidigare uppföljningssystemet finns nu målet att koppla ihop arbetsmiljönyckeltal med vård- och produktionsdito på ett sådant sätt att fokus kan läggas på att identifiera rätt nyckeltal snarare än att utöka antalet.

För att säkerställa införandet av ändamålsenliga systemstöd pågår en implementering och en kontinuerlig utveckling av Stratsys, där SAM-modulen innehåller både årshjul och utvecklade riskbedömningsverktyg för vardagshändelser. Här ska särskilt noteras att denna utveckling skett gemensamt mellan HR-avdelningen och patientsäkerhetsenheten i syfte att använda samma metod oavsett riskbedömningens inriktning. Avseende avsaknad av ändamålsenliga IT-system pågår ett arbete med att säkerställa grundförutsättningarna gällande organisationens uppbyggnad (organisationsträd) som är avgörande för komma vidare i uppföljning och automatisering.

Vad gäller de delar av nuvarande ansvarsfördelning som revisionen anser behöver ses över bör särskilt noteras att detta är helt beroende av att delegationsbestämmelserna är kända och att adekvata stödresurser finns tillgängliga. När det gäller fördelningen av arbetsmiljöansvar finns tydliga nivåer i fördelningen som ska användas för att eskalera risker för att säkerställa att frågan hanteras på rätt nivå, det vill säga med rätt resurser, ansvar och befogenheter. Regionledningens ansvar att hantera arbetsmiljörisker som verksamheten inte har rätt resurser, ansvar eller befogenheter till att hantera behöver tydliggöras om det ses som oklart.

I revisionsrapporten nämns att inhyrd bemanning har medfört som arbetsgivaren ser det en bättre arbetsmiljö för fast anställda medarbetare. Detta är givetvis korrekt såtillvida att belastningen per arbetspass kan fördelas på fler personer. Samtidigt måste nämnas att en hög andel inhyrd bemanning i andra avseenden kan riskera att försämra arbetsmiljön för fast anställda medarbetare, såtillvida att ett större ansvar för verksamhetskännedom och -utveckling läggs på färre medarbetare. Fortsatt hög andel hyrbemanning är därför i det längre perspektivet (i tillägg till den ekonomiska aspekten) inte heller hållbar ur ett arbetsmiljöperspektiv. Hälso- och sjukvårdsnämnden arbetar nu för en kontrollerad minskning av andelen inhyrd bemanning i samordning med övriga regioner.

Revisionen lämnar två rekommendationer till styrelsen:

1. Eftersträva fler mätbara mål och/eller indikatorer för att bredda styrningen till att spegla fler perspektiv. För att en sådan styrning ska vara möjlig över tid behöver uppgifterna kunna tas fram per automatik ur systemen.
2. Säkerställa införande av ändamålsenliga stödsystem för styrning, uppföljning och kontroll av arbetsmiljöarbetet.

Rekommendationerna besvaras nedan:

1. Regionstyrelsen har för avsikt att säkerställa en adekvat styrning av arbetsmiljöarbetet. I det ingår att synliggöra att uppföljningen av arbetsmiljöarbetet görs både genom mätetal och i den årliga uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Regionstyrelsen arbetar också med utvecklingen av utdata och möjliga synergieffekter där nyckeltal från olika källor kombineras på sätt som hittills inte varit möjligt.
2. Regionstyrelsen har för avsikt att även fortsättningsvis utveckla stödsystem (såsom SAM-modulen i Stratsys) och kommer därvidlag arbeta för fortsatt införande i verksamheten framför allt avseende vardagshändelser. IT-system för planering och uppföljning så som för schemaläggning är också en förutsättning som behöver utvecklas. Detta kommer att ske i nära dialog och samarbete med verksamheten.

REGIONSTYRELSEN

Bengt Bergqvist (S)
Regionstyrelsens ordförande

Sara Lewerentz
Regiondirektör